

Natis 12.000. Stajerc stane za celo leto samo 60 krajcarjev.

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem posloju.

Stajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tice številke vpsolati.

Stajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 števk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Stev. 12.

V Ptuj v nedeljo dne 16. junija 1901.

II. letnik.

Odgovor „Gospodarju“ zaradi 20.000 K.

Lansko leto sklenil je ptujski občinski odbor poslati župana Orniga v Gradec k cesarskemu namestniku in na Dunaj k ministrom s prošnjo, naj bi se za tiste mestne posestnike, ki imajo svoje vinograde v Halozah in ki potrebujejo denar, dovolilo 40.000 K. brezobrestnega posojila. Gospodje pri ptuj-skem občinskem odboru so rekli: vlada ima denarja dovolj, zakaj ne bi tudi nekaj za naše vinograde dala; ona ima milijone za druge dežele, toraj zamore tudi za Spodnje Štajersko 40.000 kron več v račun po-staviti. Tako se je toraj zgodilo, da se je ptujski župan odpeljal z vlakom najprvo k namestniku v Gradec in potem k ministrom na Dunaj. Ko pa je on pred te visoke gospode prišel in jim žalostni po-ložaj vinogradnikov razložil, moral je kot poštenjak povedati, da se kmetom še veliko slabši godi kot ljudem v mestu. In končno je čisto pozabil, da je on le župan mesta Ptuja in rekel: Ako daste kaj mestjanom, potem dajte denarja tudi kmetom, ker oni si nemorejo prav nič pomagati, oni nimajo ne denarja ne kredita. Dalje je prosil, naj se kmetom, ako se jim par goldinarjev da, se ne bo kar na njegovo posestvo intabuliralo, ker bi prav šele potem kredit

zgubili. In gospod Ornig je tako dolgo prosil in govo-ril, da je vlada tudi za kmete 20.000 kron brez in-tabulacije dala. Bilo pa je nekaj ljudi v Ptuj, ki so se čez Orniga jezili ter rekli: kaj pa grejo našemu žu-panu mar kmetje? on je naš župan, ne pa župan kmetov! No, sedaj pa psuje „Gospodar“ in „Domo-vina“, da je 4000 Ptujčanov, ki itak imajo dosti denarja, dobilo 20.000 kron, 48.000 ubogih kmetov v Halozah pa tudi samo 20.000 kron. — To je vsekakor krivično in žalostno. Ali, kdo pa je kriv? So krivi Ptujčani? Je-li kriv g. Ornig? Gotovo ne! Pač pa naši poslanci, oni so krivi! Ako bi se bili gospodje hofrat Ploj, dr. Jurtela, Žičkar . t. d. tudi v Gradec in na Dunaj peljali in tam prosili kakor župan Ornig, potem nebi kmetje samo 20.000 kron, ampak 200.000 kron dobili, in ko bi ne bil g. Ornig župan mesta Ptuja, ampak da bi on bil zastopnik kmetov, bi gotovo tako dolgo ne od-jenjal, da bi 200.000 kron za kmete izprosil. Ali, tako so mu pa gospodje v ministrstvu rekli: Ljubi gospod župan! saj ni mogoče, da bi se kmetom v Halozah tako slabo godilo kakor pravite Vi, kajti, če bi to res bilo, bi bili gospodje dr. Jurtela, Gre-grec, gotovo že k nam prišli in prosili. Ako bi tedaj časniki pošteni bili in bi kmeta namenoma ne hoteli

Konsumna društva, njihov začetek in konec.

Priznanišjevanja starega zapeljanega štajerskega kmeta o konsumnih društvih.

Kako srečni so ljudje, ki niso šli na limanice, to so pred dvema letoma po več krajih ustanovljali konsumna društva. Vabili so tačas v nekterih krajih kakor blazni v konsumno društvo; pa kolikim se je naj že odprla mrena — kakor Tobiji.

Kaj je konsumno društvo?

Konsumno društvo je naprava, po kateri boš ti in drugega plačal.

Tako sem jaz že za druge plačal; bil sem zapeljan v praznih obljubah, zatoraj vas moram pa svariti.

Poslušajte mojo žalostno prigodbo v tem oziru!

Ko je bil moj prijatelj v zadregah me je prosil, da bi mu podpisal menjico (ali beksel) da bi 600 gl. posojila dobil. Bal sem se zmirom za drugega porok ali kako menjico podpisati, ker sem že slišal ve-

liko svarilnih prigodb o poročtvu in o menjicah. Zato sem se branil, pa končno sem vendar prijatelju to dobroto storil, ko mi je prijatelj zagotovil, da bo na zapadni dan pošteno plačal in ko sem tudi podpis mojega prebrisanega sosedu na menjici videl. A kaj se je zgodilo? Moj ljubi prijatelj ni plačal, tudi ne moj zviti sosed, ki je bil za poroka podpisan, pa je bil zelo zadolžen, kakor sem še le pri tej priliki zvedel. Prijeli so mene in moral sem v treh dneh 600 gol-dinarjev in stroške plačati, in hitro živino pod ceno prodati, da sem se rešil rubeža. Svojega denarja ne bom nikoli več videl.

Solze sem prelival same žalosti, ker sem se ve-liko let ubijal iz ženo in otroci tako težko nekaj pre-moženja pripravil. Pa vsa žalost mi ni nič pomagala, samo izpametovala me je popolnoma. Kmet ima le malo pravih, odkritih prijateljev; tisti, ki so najbolj sladki, so najbolj nevarni in navadno najhujši njegovi sovražniki.

nalagati, morali bi mesto psovati, kmetu povedati: Zapodite hofrata Ploja v kraj in izvolite na njegovo mesto svojim zastopnikom g. Orniga ker, če bi bil Ornig zastopnik ptujskih kmetov, potem bi še desetkrat bolj delal in uspehe dosegel, kakor pa sedaj kot mestni župan.

Vojna v Južni Afriki.

Iz bojišča prihajajo vedno resnejše vesti. Poroča se, da se Angležem sedaj najhuje godi, ker se Buri ne le krepko branijo, ampak začeli so Angleže sami napadati, ter jih v par bitkah potolkli in jim topove pobrali. Angleški tepeni polkovnik Dixon poroča: V bitki pri Vlaktefonteinu je bilo 1450 Angležev s 7 topovi. Čete so se umikale proti Vlaktefonteinu, ko je začel skriti sovražnik nanadoma streljati na zadnje čete. Te so imele 530 mož in 2 topa. Buri so se najprej polastili topov, a potem so dobili Angleži pomoč, ter so pregnali sovražnike. Angleži so imeli 6 častnikov in 51 mož ubitih, 6 častnikov in 155 mož ranjenih, 1 častnika in 7 mož so Buri ujeli. Buri so izgubili 41 mož, — Med 25. aprilom in 2. majem pa se vršila blizu Pretorije še druga, za Angleže nesrečna bitka, o kateri se je izvedelo natančno šele sedaj. Angleže sta zmagala Beyers in Breitenbach, ujela 600 mož in vzela 6 topov. Tudi v Zwartkopsu so bili tepeni Angleži.

Nek časnik piše: Zadnji „pepel vojne.“ kakor imenujejo optimisti, je iznova vzplamtel v strašen požar. Kitchener, to je angleške vojske poveljnik je tega brezuspešnega bojevanja sit. On pravi, da se mu najpošlje toliko novega sposobnega vojaštva, da zamore hitro narediti konec vojni ali pa da se pusti Burom popolna neodvisnost, ker tega cincanja je že do grla sit, zlasti radi tega, ker sprevidi, da s svojimi bolnimi in nepokornimi četami junaškim za svobodo in domovino se borečim Burom ne more biti kos, marveč da utegne istim danes ali jutri podleči. Ker pa angleška vlada prvi zahtevi ne more ugoditi, ker vo-

jaštva nima, drugi pa noče, ker jej brani sebičradi tega utegne Kitchenerja kmalu nadomeščati novi vrhovni poveljnik. Preko Kapa se poroča, da v gorovju Zuur zbranih mnogo burskih čet, ki se organizujejo in vežbajo.

Listi se sedaj najbolj zanimajo za namen, ki ima poset gospe Botha, ki je prišla 12. t. m. h. kemu predsedniku Krügerju u Haag. „Daily Express“ trdi, da prinese gospa seboj načrte svojega soglasja za splošno kapitulacijo Burrov. Gospejin spremljevalnik Fischer pa je izjavil nekemu dopisniku, da pride gospa Botha radi svojega zdravja, in pooblastil in docela privatno. Vendar bo delala go pri Krügerju na to, da se sklene mir čim preje. Čas „W. Dispatch“ pa ve celo, da sta sklenila Kitchener in Botha predzadnjo sredo v Standertonu pogajanjih provizoren mir. Gospa Botha je bila Chamberlainu, Robertsu in vojnem ministru. Tu Milnerjem se snide. Prorokuje se torej, da se v bližnjem kem že sklene mir.

Razne stvari.

Lastno hčer zadavil, sežgal in njeno meso jedel. — Vojna sodba dne 11. maja proti morilcema, zakonodajcu Francu in Mariji Bratuša iz Majšperga pri Ptuj. nesla je strašanske, mozegpretresujoče zločinstvo dan. Sedaj živeti svet v Avstriji kaj tako grozovito še ni doživel. Zaradi pomankanja prostora, ni mogoče o tem, več kot zverinskem dejanju vse drobnosti navesti. — Kar se obtožbe proti tem zločincema tiče, smo že v eni prejšnjih številkih deloma pojasnili. — Zatoženec viničar Franc Bratuša je star 40, njegova žena Marija 50 let. Iz tega zakona rodili so se trije otroci, od katerih starejša hčer Marija Bratuša, rojena 24. maja 1888. leta, je bila žrtenjenega zločina. Ta deklica je v svoji, pa otročji nerazsodnosti lanske leto na velikonočni deljek v nekem votlem kostanjevem drevesu s Marije Mencinger zakurila ogenj, vsled katerega je

Zatoraj mislim, da je moja dolžnost, vam, ljubi kmetje in prijatelji svoje misli o konsumnem društvu razložiti in vas srčno svariti, kajti nevarnost je velika. Nekatera konsumna društva so že konkurs napravila, prišla na kant ali na boben, druga pa še gotovo zadene ista usoda.

Veseli so le tisti udje konsumnih društev, ki nič nimajo. Pa gorje premožnim posestnikom, ki so zdaj udje, kajti oni morajo biti za slabe plačnike porok, in to ne samo s svojo stopnino po 10, 5 ali 2 goldinarja, ampak s celim svojim premoženjem morajo eden za drugega dobro stati.

Nesramno je, da niso tisti, ki so ljudi v konsumno društvo lovili, nikoli pojasnili grozovite dolžnosti in nevarnosti, v katero se podajo udje. Ljudje so se dali pregovoriti in so bili tako zmešani, kakor da bi omotnilo dobili, drugače ne bi bilo mogoče, da bi si zavoljo drugih nalagali tako velike dolžnosti in odgovornosti, ko na tak način lahko spravijo svojo rodovino ob vse

premoženje. — Zakaj pa si take skrbi brez potrebe za druge nakopati?

Gotovo je, da se kmetu slabo godi, a ravno to se ne sme podati v tako nevarna podjetja, lažno verno verjeti take prazne obljube, da se bo plačila ki stane 20 krajcarjev dobilo pri konsumnem društvu po 8 krajcarjev, sol za 2 krajcarja ceneje, namreč 9 krajcarjev in da se mu bo konec leta izplačalo dobička 20 do 30 goldinarjev.

Dosihmal še ni nobeden toliko krajcarjev pri konsumnem društvu videl, kolikor so mu obetali goldinarjev. Nekateri so bogastvo pričakovali in mislili, bo denar pri okni priletel, ali — žali Bog — gubali so se!

Te obljube so se le storile, da bi ljudi k sebi privabili, zdaj pa vsakega greva, da je pristopil, že udje večidel izstopajo. Navadno kupijo za 10 goldinarjev blaga, za toliko, kolikor so vstopili